

33.0350 הוראות בדבר שימוש בכוח לצורך מילוי תפקיד ובדבר ליווי כלואיםהגדרות

1. בפקודה זו:
- א. "פשע" פירושו - עבירה שהעונש הקבוע לצדה בחוק עולה על שלוש שנות מאסר.
רשימה מלאה של כל העבירות הצבאיות שהינן פשעים ושל העבירות העיקריות מתוך החוק הפלילי שהן פשעים, מפורטת בנספח א לפקודה זו.
- ב. "מתקן כליאה" פירושו - בית סוהר צבאי, מחנה מעצר צבאי, חדר משמר צבאי.
- ג. "כלוא" פירושו -
- (1) מי שנעצר לפי הוראות חש"צ, תשט"ו 1955-, בין אם הושם במתקן כליאה ובין אם הוא בדרכו אליו - אולם למעט חייל במעצר פתוח.
- (2) מי שנידון למחבוס או למאסר ומרצה עונשו במתקן כליאה או מובל אליו.

תחולה

2. פקודה זו דנה בנושאים הר"מ:
- א. מניעת פשעים.
ב. מעצר עבריינים.
ג. ליווי כלואים.
ד. שמירת מתקן כליאה.
ה. שמירה על מתקן צבאי.
- פקודה זו אינה חלה על השימוש בכוח נגד אויב (לרבות מסתנן), בתנאי קרב או בפעולות ביטחון שוטף.
נושאים אלה מפורטים בפקודות נפרדות.

התנאים לשימוש בכוח

3. עקרונית, אין להפעיל כוח כלפי אדם אחר, לשם ביצוע תפקיד או לשם מילוי חובה, בנושאים המפורטים לעיל, אלא אם לא ניתן לבצע את התפקיד או החובה, בשום פנים, ללא הפעלת כוח, גם במקרה זה אין להשתמש בכוח, אלא בהתאם לכללי ההתנהגות שיפורטו להלן.
- 4.
- א. אסור להשתמש במידה של כוח שהיא יותר מההכרחי וההגיוני בנסיבות העניין.
תמיד צריך להיות יחס סביר, בין המטרה אשר רוצים להשיג, לבין מידת הכוח אשר אותה מפעילים.
- ב. אין להשתמש בכוח לאחר שהמטרה הושגה כבר.

שימוש בנשק

5. אין להשתמש בנשק, אלא אך ורק באחד המקרים הר"מ:
- א. אם זהו האמצעי היחיד והאחרון שנשאר כדי למנוע פשע.
ב. אם זהו האמצעי היחיד והאחרון המסוגל למנוע את הבריחה של אדם שביצע פשע.
ג. אם זהו האמצעי היחיד והאחרון שנשאר לשם הגנה עצמית. מן האמור כאן נובע, שפרט להגנה עצמית כמסובר לעיל, אסור לפתוח באש לעבר חייל שביצע עבירה משמעתית או עבירה אחרת שאינה פשע.
- 6.
- א. גם במקרים שהוזכרו לעיל, בהם מותר לפעמים השימוש בנשק, אסור להשתמש בו, ואסור לפתוח באש, אלא אם ניתנת לפני כן אזהרה אחת או יותר בקול רם ובמילים מפורטות, כי מתכוונים לפתוח באש ויש יסוד להניח שהאדם שמע את האזהרה ואינו מצייט לה. (יש לזכור כי אדם היושב בתוך

- רכב, עלול שלא לשמוע את האזהרה בגלל רעש המנוע).
נוסח האזהרה יהיה - "עמוד או אני יורה!" או "הפסק או אני יורה!" או מילים דומות לפי הנסיבות.
- ב. חייל חייב לירות לפחות יריית אזהרה אחת באוויר. לשם כך יוחזק כלי הירייה בשעת הירייה, בזווית של תשעים מעלות כלפי מעלה. היורה ישים לב לכך שירייתו לא תפגע באף אחד.
- ג. אם מילות האזהרה ויריית האזהרה לא הועילו והמדובר, כמוסבר לעיל, במעשה פשע, מותר לירות לעבר העבריין, אבל המטרה אינה אף פעם להרוג את העבריין, אלא רק למנוע את מעשה הפשע או לעצור את העבריין ולכן יש לכוון את האש תמיד לעבר הרגליים ואם הוא נמצא ברכב, לעבר גלגלי הרכב.
- ד. יש להיזהר מפגיעה באדם אחר שאינו מעורב במעשה.
- ה. אם נוכח במקום מפקדו של החייל המתכוון לפתוח באש, אסור לחייל להפעיל את נשקו, אלא לפי הוראת המפקד או באישורו.

דיווח

7. חייל שהשתמש בכוח נגד חייל אחר, יודיע על כך בהקדם האפשרי למפקדו תוך פירוט הנסיבות שהניעוהו להשתמש בכוח. אם הפעיל את נשקו יגיש תמיד דו"ח בכתב.

הוראות המתייחסות למילוי תפקידים מיוחדיםמניעת פשע

8. חייל היודע שאדם אחר מנסה לעשות פשע, חייב להשתמש בכל האמצעים הסבירים כדי למנוע את ביצוע הפשע או השלמתו, והאמצעים יהיו מותאמים למטרה אותה רוצים להשיג, היינו: מניעת הפשע. אם אין כל אפשרות למנוע ביצוע פשע של אלימות או את השלמתו, ללא הפעלת כוח, חייב החייל להפעיל כוח, אך רק במידה הדרושה להשגת המטרה, ובהתאם לעקרונות בדבר שימוש בכוח והפעלת נשק שפורטו לעיל.

מעצר עבריינים

9. אלה החיילים המוסמכים לעצור עבריין:
א. שוטר צבאי, במסגרת סמכויותיו.
ב. כל חייל רשאי לעצור חייל אחר, הנמוך ממנו בדרגה, ללא פקודת מעצר, אם ידוע לו או יש לו יסוד סביר להניח, כי אותו חייל עבר עבירה ולא נמצא במקום שוטר צבאי או מפקד יחידה שהחייל שייך אליה.
ג. קצין רשאי לעצור ללא פקודת מעצר כל חייל, אף גבוה ממנו בדרגה, המשתתף במריבה, בקטטה או בהפרת סדר.
ד. קצין שיפוט שנתן פקודת מעצר וחייל שהוטל עליו התפקיד לבצע אותה, רשאים לעצור את החייל שנגדו ניתנה פקודת המעצר.
10. ההוראות בקשר למעצר של אזרח המפריע לפעולה של הצבא או הנמצא במקום שבהחזקת הצבא, ובקשר למעצר והפעלת סמכויות על פי תקנות ההגנה (שעת חירום), 1945 - על ידי חיילים - מפורטות בהוראות הפיקוד העליון.
11.
א. חייל העוצר חייל אחר לפי סמכויותיו הנ"ל, חייב להודיע לו כי הוא עצור ומהי הסיבה למעצרו.
ב. אם עוצרים חייל עפ"י פקודת מעצר וזו נמצאת בידי החייל העוצר, חייב החייל העוצר להראות את פקודת המעצר לחייל העצור עפ"י דרישתו.
12. האמצעים אשר בהם יש לנקוט לשם ביצוע המעצר חייבים להיות מותאמים למטרה אשר אותה רוצים להשיג. אם אין כל אפשרות לבצע את המעצר ללא שימוש בכוח, חייב החייל העוצר להפעיל כוח, אך הכוח יופעל רק במידה הדרושה לביצוע המעצר ובהתאם לעקרונות שפורטו לעיל.
13. אין בשום פנים ואופן להשתמש בנשק לשם ביצוע מעצר, אלא בנסיבות היוצאות מן הכלל שפורטו לעיל, והוראות פקודה זו תחולנה גם כאשר העציר מנסה להימלט בדרך אל מתקן הכליאה.

14. חייל שנעצר יובא בהקדם ובדרך הקצרה ביותר למתקן הכליאה, לבסיס המשטרה הצבאית או לתחנת משטרת ישראל.

ליווי כלואים

15. לעניין "ליווי כלואים":

"חייל מלווה" - פירושו חייל שמפקדו הטיל עליו ללוות כלוא המועבר ממקום למקום.
 "מפקד" - פירושו רס"ל ומעלה או סמל ומעלה הממלא תפקיד רס"ל.

16.

א. כאשר חייל נמצא מחוץ למתקן כליאה או מועבר ממקום למקום מחוץ למתקן כליאה, יהיה תחת שמירתו של חייל מלווה אחד או יותר. בכלואים ינהגו עפ"י התקנות והתקנונים הנוגעים בדבר.

ב. אין להטיל את התפקיד של חייל מלווה על חייל שהוא בעצמו כלוא.

ג. דרגת חייל מלווה לא תהיה נמוכה מדרגת הכלוא, למעט חייל מלווה שהוא שוטר צבאי.

17. החייל המלווה יוביל את הכלוא בדרך הקצרה ביותר ובזמן הקצר ביותר האפשרי, למקום אליו נצטווה להובילו, ולא ירשה לכלוא להשתהות בדרך ללא צורך ולא יאפשר לו לשוחח או לבוא במגע עם אנשים אחרים, אלא אם כן אושר הדבר במפורש ע"י המפקד שהטיל את התפקיד על החייל המלווה.

18. אין להתיר הובלת כלוא דרך ביתו. במקרים חריגים, כאשר לכלוא חסר ציוד אישי חיוני, אשר לא ניתן להשלימו במסגרת היחידה או במיתקן הכליאה, יינתן אישור בכתב ע"י מפקד היחידה, בדרגת סא"ל לפחות, להובלת הכלוא דרך ביתו לשם השלמת הציוד כאמור. היה מפקד היחידה למטה מדרגת סא"ל, יינתן האישור ע"י קצין בדרגת סא"ל ממפקדה ממונה.

19. חייל מילואים, אשר נקרא לשירות בן יום אחד לשם העמדתו לדין משמעתי, ונידון עקב כך לעונש מחבוש בפועל, תינתן לו האפשרות להתקשר לביתו ולהודיע על כך לבני משפחתו.

20. חייל מלווה יצייד בנשק, אולם אסור לו להשתמש בנשק, אלא אם הודיע לו מפקדו בפירוש כי הכלוא ביצע פשע, וכי הוא רשאי להשתמש בנשק אם יהיה הכרח בכך, במקרים ובתנאים שפורטו לעיל.

21. הובלת הכלוא מחוץ ליחידתו תיעשה בכל מקרה ברכב צבאי. במקרה חריג רשאי מפקד יחידה שדרגתו רס"נ ומעלה, אם אין כל אפשרות לספק את הרכב הדרוש, לאשר הובלת הכלוא שלא באמצעות רכב צבאי.

22.

א. אם יש חשש כלשהו שהכלוא עלול לנסות לברוח או להשתולל, יודא המפקד שהורה על ההעברה או שאישר אותה, שהכלוא יהיה כבול באזיקים בשעת הובלתו ממקום למקום. ביתר המקרים נתונה כבילת הכלוא לשיקול דעת המפקד.

ב. המפקד רשאי להורות כי הכלוא ייכבל אל החייל המלווה, אולם במקרה כזה ייקבעו שני מלווים. אין לכבול את הכלוא אל חייל מלווה, אשר נושא נשק.

ג. אין באמור לעיל כדי למנוע נקיטת אמצעי זהירות נוספים (כגון: כבלי רגל), במקרה של הובלת כלוא מסוכן או כלוא שקיים חשש מוגבר לבריחתו.

23. החייל המלווה אחראי להבאת הכלוא למקום שנקבע ע"י המפקד.

24. פתיחה באש או שימוש באמצעי אלימות אחרים שיש בהם כדי לגרום חבלה של ממש לכלוא, מותרים רק כשקיימים התנאים לשימוש בכוח והפעלת נשק שפורטו לעיל.

שמירה על מיתקני כליאה

25. ההוראות בדבר השמירה על חדר משמר צבאי, על מחנה מעצר צבאי ועל בית סוהר צבאי והכלואים בתוכם, לרבות הוראות מיוחדות בדבר שימוש בכוח ופתיחה באש, נקבעו בתקנות ובתקנונים של מתקני כליאה אלה.

שמירה על מיתקן צבאי

26. ההוראות בדבר התנהגות זקיפים ושומרים במתקן צבאי, לרבות הוראות בדבר פתיחה באש, מפורטות בפקודות הצבא.

שמירה וליווי שבויים

27. הוראות בדבר שמירת שבויים וליוויים יפרסם אמ"ק-חטיבת מבצעים.

שינון

תוקף סעיפי משנה א' ו-ב' מהג' 20- אוג' 92

28. שינון פקודה זו ייעשה כלהלן:

ד. פקודה זו תשונן לחיילים המשמשים כמאבטחי שערים - אחת לחודש, וליתר החיילים אחת לשלושה חודשים.

ה. הוטל תפקיד מן המפורטים בפקודה זו על חייל, שאינו מאבטח שערים - תשונן לו פקודה זו לפני כניסתו לתפקידו.

ו. הפקודה תיתלה בכל יחידה על לוח פקודות הקבע ובחדר המשמר.

נספח אעבירות שהן פשע

1. חוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955-
 - א. בגידה (סעיף 43).
 - ב. עזרה לאוייב והתנהגות מחפירה בקשר לפעולות צבאיות (סעיף 44 451-).
 - ג. מרידה ומתן יד למרידה (סעיף 46 471-).
 - ד. הסתה למרי (סעיף 50).
 - ה. זריעת בהלה או ייאוש בין החיילים (סעיף 51).
 - ו. עבירות בקשר לשבי (סעיף 56).
 - ז. גילוי ידיעות (סעיף 57).
 - ח. נטישת משמרת נוכח האוייב או ע"י זקיף (סעיף 58).
 - ט. אלימות כלפי מפקד, כשהמפקד משמש בתפקידו או כלפי ממלאי תפקיד (זקיף, שוטר צבאי) (סעיף 59 601-).
 - י. חריגה מסמכות עד כדי סיכון ביטחון המדינה (סעיף 73).
 - יא. ביזה (סעיף 74).
 - יב. אינוס (סעיף 75).
 - יג. השמדת רכוש (סעיף 76).
 - יד. הוצאה מרשות הצבא של נשק או של רכוש אחר שערכו עולה על חמישים שקלים או שהחייל היה מופקד על שמירתו (סעיפים 77 781-).
 - טו. שימוש בנשק, שהוא רכוש צבאי, שלא למטרות הצבא (סעיף 79).
 - טז. אי שמירתו של נשק, כלי טיס, כלי שיט או כלי תחבורה אחר, שהוא רכוש צבאי, ע"י חייל המופקד על שמירתו (סעיף 80 (ב)).
 - יז. גרימת עיקולו, מעצרו וחילוטו של כלי טיס, כלי שיט או כלי תחבורה אחר, במדינה זרה או נטישת כלי טיס או כלי שיט ע"י מפקד הכלי (סעיפים 86 871-).
 - יח. עריקה (סעיף 92).
 - יט. שחרור במרמה או פטור משירות ביטחון במרמה (סעיפים 98 991-).
 - כ. הטלת מום (סעיף 100).
 - כא. השתמטות מתפקיד קרבי (סעיף 102).
 - כב. עדות שקר בבית דין (סעיף 111).
 - כג. סירוב לקיים פקודה או אי קיום פקודה, תוך פעולה קרבית (סעיפים 122 1231-).
 - כד. אי מניעת עבירה שעונשה מוות או מאסר עולם (סעיף 134).
 - כה. קשר לעבור עבירה כשהעונש הצפוי לעבירה העיקרית הוא מוות, מאסר עולם או מאסר לתקופה העולה על שש שנים (סעיף 135).
2. חוק העונשין, תשל"ז-1977-

- א. פגיעה בריבונות המדינה או בשלמותה (סעיף 97).
- ב. גרם למלחמה (סעיף 98).
- ג. סיוע לאוייב במלחמה (סעיף 99).
- ד. גילוי החלטה לבגוד (סעיף 100).
- ה. שירות בכוחות האוייב (סעיף 101).
- ו. סיוע לשבויי מלחמה (סעיף 102).
- ז. תעמולה תבוסתנית (סעיף 103).
- ח. מרידה (סעיפים 106 ו-107).
- ט. פגיעה ברכוש שבידי כוח מזוין (סעיף 108).
- י. הסתה להשתמטות (סעיף 109).
- יא. הסתה לאי ציות לפקודה חוקית, בתקופה שבה מתנהלות פעולות איבה או בכוונה לפגוע בביטחון המדינה (סעיף 110).
- יב. מסירת ידיעה לאוייב (סעיף 111).
- יג. ריגול (סעיף 112).
- יד. ריגול חמור (סעיף 113).
- טו. מגע עם סוכן חוץ (סעיף 114).
- טז. כניסה למקום מוגבל מתוך כוונה לפגוע בביטחון המדינה (סעיף 115).
- יז. שבועה לעבור עבירה חמורה (סעיף 140).
- יח. אימונים צבאיים אסורים (סעיף 143).
- יט. המשך התפרעות לאחר הוראת התפזרות (סעיף 155).
- כ. התפרעות שסופה נזק (סעיף 157).
- כא. שוד ים (סעיף 169).
- כב. סיוע לבריחה (סעיף 258).
- כג. תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות (סעיף 274).
- כד. הריגה (סעיף 298).
- כה. רצח (סעיף 300).
- כו. שידול או סיוע להתאבדות (סעיף 302).
- כז. שלילת כושר ההתנגדות לשם ביצוע עבירה (סעיף 327).
- כח. הדברה בסמים לשם ביצוע עבירה (סעיף 328).
- כט. חבלה בכוונה מחמירה או למנוע מעצר (סעיף 329).
- ל. נסיון לחבול בחומר נפץ (סעיף 330).
- לא. סיכון נוסע ברכבת (סעיף 332).
- לב. חבלה חמורה (סעיף 333).
- לג. שימוש ברעל מסוכן (סעיף 336).
- לד. אינוס, אינוס במרמה (סעיפים 345 ו-346).
- לה. בעילת קטינה, הבעל נערה הנתונה למרותו (סעיפים 347 ו-348).

- ל. מעשה סדום, סטיות מדרך הטבע (סעיפים 350 ו-351).
- לז. ניסיון לעבירת מין (סעיף 352).
- לח. מעשה מגונה בכפייה (סעיף 354).
- לט. חטיפת אדם (סעיפים 369, 371, 372, 373, 374 ו-375).
- מ. שוד, ניסיון לשוד (סעיפים 402 ו-403).
- מא. דרישת נכס באיומים (סעיף 404).
- מב. כניסה והתפרצות למקום מגורים או תפילה או ממנו (סעיף 406).
- מג. התפרצות לבניין או מבניין, שאינו מקום מגורים או תפילה (סעיף 407).
- מד. כניסה והתפרצות בנסיבות מחמירות (סעיף 408).
- מה. הצתה (סעיף 448).
- מו. היזקים מיוחדים (סעיף 453).
- מז. היזק בחומר נפץ (סעיף 454).
- מח. היזק לצוואה או לפנקס (סעיף 455).
- מט. ניסיון להרוס נכס בחומר נפץ (סעיף 456).
- 3. חוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט), תשי"ד-1954
 - א. הסתננות (סעיפים 1, 3, 4 ו-5).
 - ב. יציאה שלא כדין מן הארץ (סעיף 2 סעיף משנה א').
- 4. תקנות ההגנה (שעת חירום) - 1945
 - א. נשיאת נשק ללא רשות וירייה על בני אדם (תקנה 58).
 - ב. החזקת נשק ומעשי חבלה שונים (תקנה 59).
 - ג. הפרת עוצר (תקנה 124).
 - ד. כניסה לשטח סגור (תקנה 125).
 - ה. הפרעה לכוחות צבא-הגנה לישראל במילוי תפקידם (תקנה 131).